

BOĞAZIÇI BAĞIMSIZ DENETİM VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK A.Ş.

www.bbdas.com.tr

/bbdas.com.tr

/bogazici_bbdas

info@bbdas.com.tr

/bogazici_bbdas

/company/bogazici-bagimsiz

İstanbul, 30 Mart 2022

İHRACAT BEDELLERİNİN YURDA GETİRİLMESİNDE ÖZELLİKLİ DURUMLAR

1- İhracat Bedellerinin Yurda Getirilmesini Düzenleyen Yasal Mevzuat:

4 Eylül 2018 tarih 30525 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (İhracat Bedelleri Hakkında) (Tebliğ No:2018-32/48)” ile bu Tebliğe istinaden Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından çıkarılan 16 Ocak 2020 tarihli “İhracat Genelgesi” nde; ilgili Banka veya Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından zaman zaman değişiklikler yapılmaktadır.

Yapılan son değişiklikler ve uygulamaya ilişkin özellikli durumlar ile devam etmekte olan Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle ortaya çıkan mücbir sebep hali nedeniyle bu ülkelere yapılan ihracatlar nedeniyle yurda getirilemeyen ihracat bedelleri hakkında izlenilecek yol, yazımızın konusunu oluşturmaktadır.

2- İhracat Bedeli Kabul Belgesi (İBKB) Ve Döviz Alım Belgesi (DAB) İhbar, İhtarname Ve Ek Süreler Bittikten Sonra Da Düzenlenebilecek:

Hazine Ve Maliye Bakanlığı’nın 03.03.2022 Tarihli Yazısı Üzerine Yapılan Değişiklikle; Genelgesi’nin “İhracat Bedeli Kabul Belgesi” başlıklı 30’uncu maddesinin 1’inci fıkrasına aşağıda yer verilen (d) bendi eklenmiştir.

- *“d) İBKB/DAB’ın düzenlendiği tarih ve ihracatçı tarafından sunulan bilgi ve belgeler dikkate alınarak İBKB/DAB’ın açıklama kısmına “Bedel getirme ve/veya ihbar süresi içerisinde düzenlenmiştir.”, “İhtarname süresi içerisinde düzenlenmiştir.”, “Ek süre içerisinde düzenlenmiştir.” veya “Tebliğ’de öngörülen bedel getirme, ihbar, ihtarname ve ek süreler bittikten sonra düzenlenmiştir.” açıklamalarından uygun olanı belirtilmelidir”*

- İhracat bedellerinin yurda getirilme süresi, fiili ihraç tarihinden itibaren 180 gün olup, bazı durumlarda (ihbar, ihtarname ve ek süre verilmesi vb.) dövizler daha geç sürelerde getirilebiliyordu.
- Bu durumlarda; bankaların ihbar ve vergi daireleri tarafından cezai işlem uygulanıp uygulanmayacağı hususunda tereddüt yaşadıklarından, yapılan bu düzenleme ile oluşan tereddütler giderilmiştir.
- Getirilen düzenlemeye göre İhracat Bedeli Kabul Belgesi (İBKB) ve Döviz Alım Belgesi (DAB); ihbar, ihtarname ve ek süreler bittikten sonra da düzenlenebilmesine imkan sağlanarak, oluşacak bu durumlarda cezai işlem uygulanmasının önüne geçilmiş oldu.

3- Serbest Bölgelere Yapılan İhracatlarda İthalatçının Aynı Zamanda Türkiye’de Yerleşik Olması Durumunda Türkiye’deki Döviz Tevdiat Hesabından İhracatçının Hesabına Ödeme Yapılabilecek:

Hazine Ve Maliye Bakanlığı’nın 21.03.2022 Tarihli Ve 1050661 Sayılı Yazısı Üzerine TCMB Tarafından 23.03.2022 Tarihinde Yapılan Değişiklikle; Genelgenin “İhracat Bedelinin Tahsili ve Kabulü” başlıklı 8’nci maddesine “serbest bölgelere yapılan ihracatta ihracat bedellerinin kabulüne ilişkin” olarak aşağıda yer verilen 16’ncı fıkra eklenilmiştir.

- *“(16) Serbest bölgeye yapılan ihracat işlemlerinde serbest bölgede faaliyet gösteren Türkiye’de yerleşik ithalatçı firmaların yurt içindeki döviz tevdiat hesaplarından ihracatçının hesabına yapılan transferlerin, ihracat işlemi ile ilgili olduğunun satış sözleşmesi, kesin veya proforma fatura, GB örneği/GB bilgileri, banka hesap özeti gibi belgelerle tevsik edilmesi halinde ihracat bedeli olarak kabulü mümkündür.”*
- Buna göre; serbest bölgelerde faaliyet gösteren Türkiye’de yerleşik ithalatçı firmaların, Türkiye’deki döviz tevdiat hesaplarından yine Türkiye’den ihracatı yapan ihracatçı firmanın Türkiye’deki hesabına yapılan transferlerin, ihracat işlemi ile ilişkili olduğunun tevsik edilmesi halinde ihracat bedeli olarak kabul edileceği hükme bağlanmıştır.
- Böylelikle, serbest bölgelere yapılan ihracatlarda, ithalatçının Türkiye’de yerleşik olması halinde, ihracat bedelinin serbest bölgedeki banka hesabından Türkiye’ye ihracatçı hesabına transfer edilmesi zorunluluğu kaldırılmış oldu.

4- Terkin Kapsamında Olan İhracat Bedellerinin %25'inin Merkez Bankasına Satılması Zorunluluğu Var mı?

- 03.01.2022 tarihinden itibaren İhracat Bedeli Kabul Belgesine (İBKB) veya Döviz Alım Belgesine (DAB) bağlanan İhracat bedellerinin %25'inin Merkez Bankası'na satılması zorunluluğu getirilmiştir.
- Gümrük beyannamesi bazında ihracat bedelinin ya da bakiye tutarın 30.000 ABD dolarının altında kalması durumunda, Genelge'de belirtilen usul ve esaslara göre terkin edilebileceğinden, terkin edilebilecek kısmın bu düzenlemeler kapsamında yurda getirilmesi zorunluluğu bulunmadığından, ayrıca %25'inin de Merkez Bankası'na satılması zorunluluğu bulunmamaktadır.
- Gümrük beyannamesinde yer alan tutarın %50'sinin tasarrufunun serbest bırakıldığı ülkeler için söz konusu Genelgenin 28'inci maddesinde yer alan terkin limitleri de uygulanacağından, bu nedenle gümrük beyannamesindeki tutarın %50'sinin terkin limitinin altında kalması halinde söz konusu beyannameler için terkin işlemlerinin de bankalar veya vergi daireleri tarafından ayrıca yapılması gerektiğinden, bu düzenlemeler kapsamında yurda getirilmesi zorunluluğu bulunmadığından, %25'inin Merkez Bankası'na satılma zorunluluğu bulunmamaktadır.

5- İhracat Bedellerine İthalat Bedellerinin Mahsubu Talebi Ek Süre ve İhtarname Süreleri İçinde Yapılabilecektir:

- İhracat bedelinin mahsuben ödemede kullanılabilmesi için mahsup talebinin bedel getirme süreleri içinde veya bu Genelgenin 27 nci maddesi uyarınca verilen ek süreler ya da 29 uncu maddesi uyarınca gönderilen ihtarname süresi içerisinde yapılması mümkündür.
- Dış ticaret mevzuatı hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilen mal ihraç ve ithalinde ihraç bedellerinin yurda getirilme süresi içinde veya bu Genelgenin 27 nci maddesi uyarınca verilen ek süreler ya da 29 uncu maddesi uyarınca gönderilen ihtarname süresi içerisinde kalınması kaydıyla, ilgili GB'lerin birer örneği/GB bilgilerinin bankalara ibrazı durumunda mal ihraç ve ithal bedellerinin bankalarca mahsubu mümkündür.

6- İhracat Bedellerinin Tasarrufunun Serbest Bırakıldığı (Genelge Kapsamında Yurda Getirme Zorunluluğu Bulunmayan) Durumlar:

- Gümrük Beyannamesi bazında ihracat bedelinin ya da bakiye tutarın 30.000 ABD dolarının altında kalması durumunda, terkin edilmesi gerektiğinden bu tutarın tasarrufu serbest olup, Genelge şartları dahilinde yurda getirilmesi zorunluluğu bulunmamaktadır.
- Gümrük Beyannamesi bazında ihracat bedelinin 30.000 ABD doları veya eşitinden yüksek olmakla birlikte 100.000 ABD doları veya eşitini aşmamak üzere, beyanname veya formda yer alan bedelin %10'una kadar noksanlığı olan (sigorta bedellerinden kaynaklanan noksanlıklar dahil) ihracat hesapları doğrudan bankalarca veya 90 günlük ihtarname süresi içinde ilgili Vergi Dairesi Başkanlıkları/Müdürlüklerince ödeme şekline bakılmaksızın terkin edilmesi gerektiğinden, tasarrufu serbest olup, Genelge şartları dahilinde yurda getirilmesi zorunluluğu bulunmamaktadır.
- 200.000 ABD doları veya eşitini aşmamak üzere, 2018-32/48 sayılı Tebliğ'in 9 uncu maddesinde belirtilen mücbir sebep ve haklı durum halleri göz önünde bulundurulmak suretiyle beyanname veya formda yer alan bedelin %10'una kadar açık hesaplar ilgili Vergi Dairesi Başkanlığınca veya Vergi Dairesi Müdürlüğünce ödeme şekline bakılmaksızın terkin edilmesi gerektiğinden, tasarrufu serbest olup, Genelge şartları dahilinde yurda getirilmesi zorunluluğu bulunmamaktadır.
- Hizmet ihracatı, transit ticaret, Türkiye'de ikamet etmeyenlere özel fatura ile yapılan satış, Türkiye'de ikamet etmeyenlere KDV hesaplanarak yapılan satış, mikro ihracat ve serbest bölge işlem formu kapsamında gerçekleştirilen 5.000,- ABD doları veya karşılığı döviz ya da Türk lirasını geçmeyen tutardaki ihracat işlemlerinde bedellerin tamamının; Ek:3'te yer alan ülkelere yapılan ihracat işlemlerinde ise bedellerin yüzde ellisinin tasarrufu serbest olup, Genelge kapsamında yurda getirilme zorunluluğu bulunmamaktadır.
- Yürürlükteki İhracat Rejimi ve Finansal Kiralama (leasing) Mevzuatı çerçevesinde kiralama yoluyla yapılan ihracatta; sözleşme sürelerinin 180 günden fazla olması ve 180 gün sonunda sözleşmenin vadesi gelmemiş borçları da içermesi, aylık kira ücreti toplamının 15.000,- ABD Doları veya karşılığı döviz ya da Türk Lirasını geçmemesi halinde kiralananın toplam değeri göz önüne alınmaksızın ihracat hesabı doğrudan bankalarca veya ihtarname süresi

ile ek süreler içinde kalınması koşuluyla Vergi Daireleri tarafından terkin edilerek kapatılır.

7- Rusya-Ukrayna Savaşı Nedeniyle Bu Ükelere Yapılan İhracatların Bedellerinin Yurda Getirilmesinde Yaşanılan Mücbir Sebep Durumu Nedeniyle Ek Süre İstenmesi Gerekiyor:

4 Eylül 2018 tarih 30525 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (İhracat Bedelleri Hakkında) (Tebliğ No:2018-32/48)”in “Mücbir Sebep Halleri” başlıklı 9’uncu maddesinin 1’inci fıkrasında Mücbir sebep kabul edilebilecek haller aşağıdaki gibi açıklanmıştır.

- a) İthalatçı veya ihracatçı firmanın ifisahı, iflası, konkordato ilan etmesi veya faaliyetlerini daimi olarak tatil etmesi, firma hakkında iflasın ertelenmesi kararı verilmesi, şahıs firmalarında firma sahibinin ölümü,
- b) Grev, lokavt ve avarya hali,
- c) İhracatçı veya ithalatçı memleket resmi makamlarının karar ve işlemleri ya da muhabir bankaların muameleleri dolayısıyla hesapların kapatılmasının imkânsız hale gelmesi,
- ç) Tabii afet, harp ve abluka hali,
- d) Malların kaybı, hasara uğraması veya imha edilmesi,
- e) İhtilaf nedeniyle dava açılması veya tahkime başvurulması,

Mücbir sebep halinin tevsikinin; (a) ve (e) halinin yetkili mercilerden, (b) ve (ç) halinin, ithalatçının bulunduğu memleketin resmi makamlarından veya mahalli odaca tasdik edilmiş olmak kaydıyla alıcı veya ithalatçı firmadan (***harp ve abluka hali hariç***), (c) halinin resmi makamlarımızdan, ithalatçının bulunduğu memleketin resmi makamlarından veya muhabir bankalardan, (d) halinin ise sigorta şirketlerinden, uluslararası gözetim şirketlerinden veya ilgili ülke resmi makamlarından alınmış belgelerle yapılabileceği hükme bağlanmıştır.

İhracat Genelgesinin “Ek Süre” başlıklı 27’inci maddesinde ise; Tebliğ’de belirtilen ve yukarıda sayılan mücbir sebep hallerinin varlığı halinde, mücbir sebebin devamı müddetince altışar aylık dönemler itibarıyla ilgili Vergi Dairesi Başkanlığınca veya Vergi Dairesi Müdürlüğünce ek süre verileceği yönünde düzenleme yapılmıştır.

Mücbir sebeplerin varlığı nedeniyle Vergi Dairesi Başkanlığınca veya Vergi Dairesi Müdürlüğünce verilen 24 aylık ek sürenin sonunda mücbir sebebin devamının belgelenmesi halinde açık ihracat hesabının kapatılmasına ilişkin talepler Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından incelenip sonuçlandırılacağı belirlenmiştir.

Buna göre; Rusya-Ukrayna savaşı bariz bir şekilde devam ettiğinden, bu ülkelere ihracat yapan ve ihracat bedellerinin yurda getirilmesi konusunda zorluk yaşayan mükelleflerin, hiçbir belge ibraz etmeden, zor durumda kalmamaları adına 180 günlük süre içinde (ihbar ve ihtarname sürelerinde de başvurulabileceği düşünülüyor) bağlı buldukları vergi dairesine başvurarak Mücbir Sebep nedeniyle ek süre talep etmeleri gerekmekte olup, verilecek 6 aya kadar ek süre içinde mücbir sebep halinin devam etmesi halinde, yeniden ek süre talep edilmesi gerekmektedir.

Mücbir sebep halinin, 24 aylık ek süreler verilmesine rağmen devam etmesi durumunda, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yapılacak inceleme sonucuna göre açık ihracat hesaplarının kapatılması yoluna gidilebilecektir.

8- “Yemen” İhracat Bedellerinin Yurda Getirilmesinde İstisna Edilen Ülkeler Arasına Alınmıştır:

- Değişiklik öncesinde *“İhracat Bedellerinin %50'sinin Tasarrufunun Serbest Bırakıldığı Ülkeler Listesinde (Ek-3)”* yer alan **“Yemen”** 22.03.2022 tarihinden itibaren *“İhracat Bedellerinin Yurda Getirilmesinde İstisna Tanınan Ülkeler (Ek-2)”* arasına alınmıştır.

İHRACAT BEDELLERİNİN YURDA GETİRİLMESİ DÜZENLEMESİNDEN MUAF TUTULAN ÜLKELER (Ek-2)					
1	AFGANİSTAN	11	GİNE	21	NİJERYA
2	ANGOLA	12	İRAN	22	SENEGAL
3	BELARUS	13	KAMERUN	23	SOMALİ
4	BENİN	14	KENYA	24	SUDAN
5	CİBUTİ	15	KIRGIZİSTAN	25	SURİYE
6	ETİYOPYA	16	KUZEY KORE	26	SUUDİ ARABİSTAN
7	FİLDİŞİ SAHİLİ	17	KÜBA	27	TACİKİSTAN
8	FİLİSTİN	18	LEBERYA	28	TANZANYA
9	GABON	19	LÜBNAN	29	VENEZUELA
10	GANNA	20	MOLDOVA	30	YEMEN

İHRACAT BEDELLERİNİN %50'SİNİN TASARRUFUNUN SERBEST BIRAKILDIĞI ÜLKELER (Ek-3)			
1	AZERBAYCAN	6	ÖZBEKİSTAN
2	CEZAYİR	7	TUNUS
3	FAS	8	TÜRKMENİSTAN
4	KAZAKİSTAN	9	UKRAYNA
5	MISIR		

Hamza ERTEKİN

Boğaziçi Bağımsız Denetim ve YMM AŞ

Denetim ve İdare Müdürü